

Opublikowana w kwietniu przez ministerstwo administracji "zielona księga" metropolii wyraźnie określa cel ich tworzenia: koordynacja zadań publicznych wykonywanych na terenie całego obszaru. Takie założenie implikuje podstawowe pytania: po pierwsze o jakie zadania chodzi i jaki obszar; po drugie w jaki sposób koordynować zadania i jak finansować ich realizację?

Które z zadań publicznych dla metropolii?

Dotychczas pojawiał się taki katalog: (1) Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, w ramach których realizowane są takie zadania jak: transport publiczny, porządek i bezpieczeństwo publiczne, służba zdrowia, kultura, edukacja; (2) Planowanie strategiczne realizowane za pomocą: wspólnej strategii obszaru metropolitalnego, zarządzanie drogami publicznymi, planowanie przestrzenne, strategia promocji; (3) Ochrona środowiska związane z zadaniami dotyczącymi gospodarki wodno-ściekowej, polityka proekologiczna, rekultywacja terenów zdegradowanych.

Jak wyznaczać metropolie i kto ma to robić?

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 w Polsce można wyodrębnić obecnie 10 ośrodków metropolitalnych: Warszawę, Aglomerację Górnośląską, Kraków, Łódź, Trójmiasto, Poznań, Wrocław, duopol Bydgoszczy z Toruniem, Szczecin oraz Lublin. Ośrodki te zostały wybrane za pomocą następujących kryteriów (dane za rok 2009): liczba ludności w ośrodku metropolitalnym powyżej 300 tys. mieszkańców, zatrudnienie w sektorze usług rynkowych powyżej 40 tys. mieszkańców, liczba studentów kształcących się w danym mieście w roku akademickim 2007/2008 powyżej 60 tys., współpraca instytucji naukowych w 5. i 6 Programie Ramowym UE, lokalizacja pasażerskiego portu lotniczego, lokalizacja hoteli cztero- i pięciogwiazdkowych, międzynarodowe wystawy w obiektach działalności wystawienniczej w latach 2006-2008. Należy podkreślić, że ośrodki te zostały wyznaczone na podstawie kryteriów odnoszących się głównie do funkcji w systemie osadniczym naszego kraju. Gdyby uwzględnić kryteria europejskie / światowe, liczba ośrodków metropolitalnych spadłaby do jednego.

Zgodnie z KPZK 2030 wszystkie miasta wojewódzkie zobligowane są do delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych oraz do przygotowania strategii i planów zagospodarowania dla całego obszaru funkcjonalnego ośrodka miejskiego, na podstawie kryteriów, nad którymi pracuje Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wraz z zespołem, w którego skład wchodzi jednostki samorządu terytorialnego i inne resorty. Według KPZK delimitacji obszaru metropolitalnego na podstawie kryteriów wynikających z KPZK dokonują regiony, a powołanie metropolii następuje na wniosek jednostek samorządu terytorialnego w drodze albo rozporządzenia prezesa Rady Ministrów albo poprzez decyzję regionu, albo listę obszarów metropolitalnych określoną w ustawie metropolitalnej.

Jak realizować zadania, czyli ustrój metropolii

Koordynację zadań publicznych można przeprowadzić na kilka sposobów: (1) wprowadzając jednostkę nadrzędną w stosunku do podstawowych jednostek jakim są gminy - powiat metropolitalny obejmujący cały obszar metropolitalny; (2) wprowadzając (oddolnie bądź odgórnie) zrzeczenia jednostek samorządu terytorialnego, jako formę współpracy gmin lub powiatów znajdujących się na obszarze metropolitalnym, które wspólnie wykonują zadania o charakterze metropolitalnym.;

Finansowanie metropolii

Metropolie lekarstwem na „perspektywę żaby”

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 08, maj 2012 00:00

Jarosław Komża

Odłony: 1907

Jak podkreślają autorzy „zielonej księgi”, można to często zauważyć na podstawie polskich doświadczeń, że dominuje tzw. „żabia perspektywa gmin”, czyli kierowanie się partykularnym interesem danej jednostki, a nie potencjalnymi korzyściami, które mogą osiągnąć wszyscy. Jak wynika to z doświadczeń europejskich najskuteczniejszym stymulatorem takiej współpracy, są specjalne narzędzia finansowe.

Na podstawie dotychczas wymienianych narzędzi w ramach debaty metropolitalnej można wskazać: (1) Przekazanie jednostkom metropolitalnym specjalnego udziału w podatku dochodowym, który stanowiłby jej dochód własny. To rozwiązanie, które z pewnością dałoby nowy impuls finansowy obszarom metropolitalnym, jednakże w obecnej sytuacji finansów publicznych oraz ryzyku kryzysu gospodarczego trudne w rzeczywistości do realizacji. (2) Zbudowanie budżetu jednostki metropolitalnej na zasadzie składek jednostek samorządu terytorialnego, które znajdują się na terenie obszaru metropolitalnego. Jest to rozwiązanie, które z pewnością sprzyjałoby budowaniu solidarności metropolitalnej jej członków, jednakże zmniejszałoby i tak już ograniczoną swobodę finansową. (3) Zmiana formuły obecnie istniejących narzędzi rozwojowych, np. kontraktu wojewódzkiego i ukierunkowanie go bardziej na obszary metropolitalne. Rozwiązanie to pozwoliłoby powiązać kwestię rozwoju regionalnego z polityką miejską.

Kłopot w tym, że – jak zauważył prezydent Katowic Piotr Uszok w prezentacji doświadczeń Metropolii Silesia Górnośląskiego Związku Metropolitalnego, podczas posiedzenia Krajowego Forum Terytorialnego w Warszawie w lutym br. – uchwalenie ustawy metropolitalnej należy poprzedzić przeprowadzeniem analiz finansowych i takim zaprojektowaniem budżetu metropolii, by jednocześnie zapewnić tworzącym metropolię jednostkom dochody na poziomie pozwalającym realizować zadania własne.